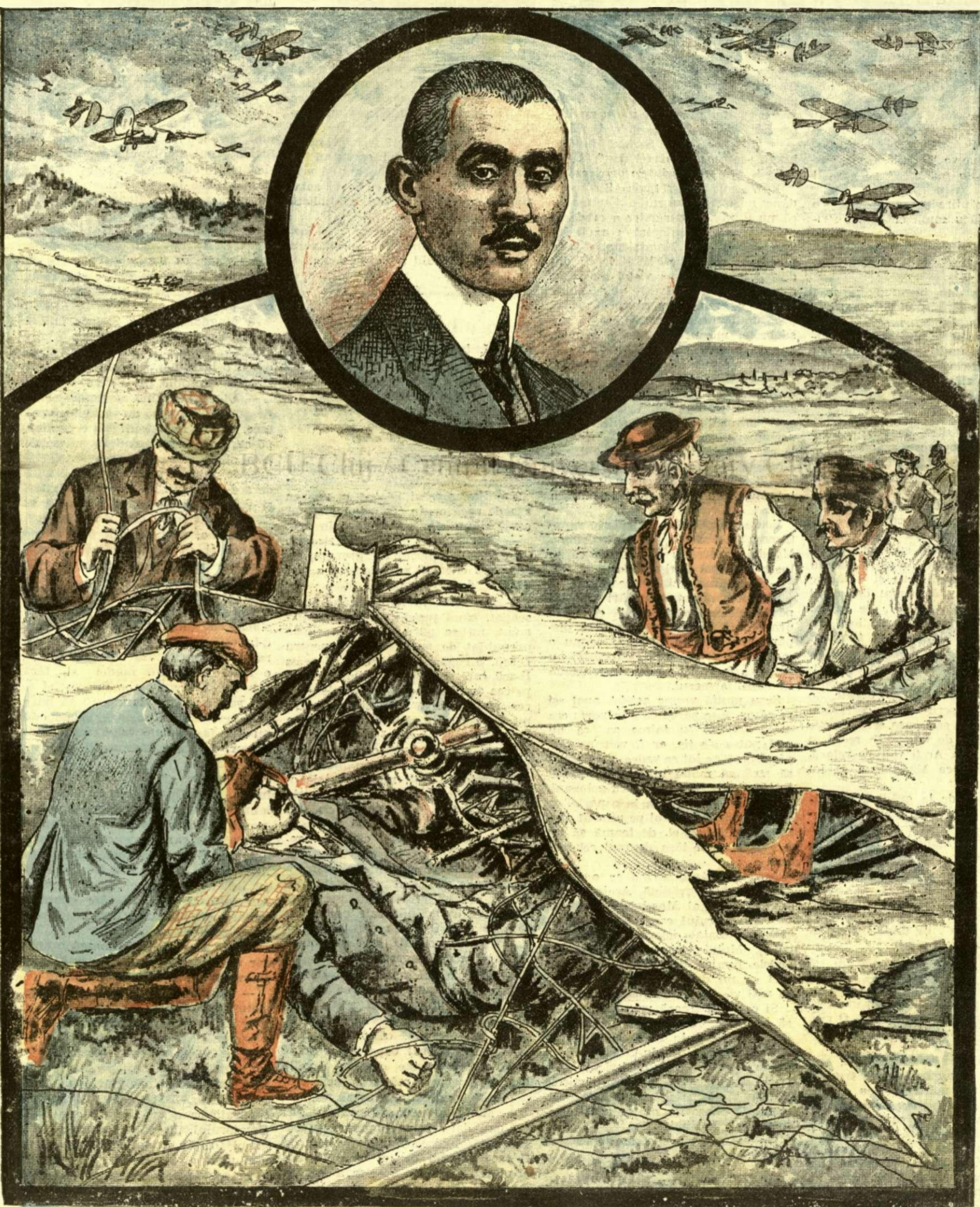

UNIVERSUL LITERAR

ABONAMENTUL
LEI 2,60 ANUAL
Abonamentele se fac
numai pe un an.

COLABORATORII ACESTUI NUMAR
Mestugean, I. Dragoslav, V. Anestin, Emil Maur, N. N.
Reldiceanu, A. Apostol, Seb. Hortopanu, Mihăescu-Nigrim

ANUNCIURI
Linia pe pagina 7 și 8
— BANI 20 —

MOARTEA TRAGICA A AVIATORULUI VLAICU

SUBTEI

— Roman de Alphonse Karr —

— URMARE —

Respiră adânc. Își ridică părul, se uită la cer, și se afundă din nou. Era el! nu vroia să părăsească pe acela pe care vroise a-l scăpa; trecu o clipă gozavă, dar trecu; el țara după sine un om toapăn, nemisecat, și înota cu greutate spre țărnuț opus a lui nostru. O Magdaleno! când fură pe pământ, împărțășiseră obosala sa, și abia atunci răsufli; omul și femeia care erau acolo se apucară să încâlzească pe înecat; salvatorul îngenuchiă părând că mulțumește lui D-zeu; apoi căzu pe iarbă, de obosală. Celalt își reveni în fire.

Cu bărbatul și femeia, venită să de-a ajutor salvatorului său; șterseră sângele care curgea din rana pe care i-o făcuse înecatul la gât, cu unghile.

Răulețul ne despărțea; așa îi voi să îmbrățișez pe acel tânăr. El se ridică, se apropie de țărnuț sprijinindu-se de cine-va și culese un mănuchiș de „nu mă uita” pe care îl puse în sân.

Este o amintire pe care vreau să o păstrez. Îi făcu semn cu mâna strigându-l:

— Bine! bine tinere! Și ne mai putând de emoție, leșinai. Trebuia să mă ia.

Magdaleno, am jurat să nu mă mai duc la țară, și nici pe marginea vre-unui râu. Așa muri...

Adio, această amintire m'a tulburat așa de mult; nici nu mai pot vorbi de alt-ceva; am să-ți scriu peste câteva zile.

XIV

La sfârșitul zilei, soarele era pe la orizont; începuse a scăpa.

Sub aleia de țef, Stefeu jumătate culcat, pe iarbă, aștepta pe Magdalena; și pe măsură ce soarele apunea, privirile sale se futorceau mai îngrijorate în spre partea casei.

Ce frumoasă era aleia, cu țef înfrunziți și stufoși; sub el, iarba creasă și deasă se așternea ca un covor; totul era liniștit și o tăcere adâncă, întreruptă numai din când în când de câte-va țipete de păsări care se certau pe curburile lor, sau de o adiere de vânt care tremura ușor frunzele țefilor și legăna brazda, răspândind un miros plăcut de stănișinel și de spinșor.

Stefen răsucea între degete, o hârtie; era o scrisoare, o declarație de dragoste. O scrisoare scrisă peste noapte. Prins de friguri o reciti și o găsi absurdă. Ar fi voit să o refacă, și ar fi dorit ca Magdalena să nu vie.

Dar porțita de la grădină se deschise și Magdalena înaintă, mergând repede, cu privirea schiantă, fața aprinsă, ținând în mână scrisoarea pe care o primise de la Suzana. Stefen își ascunse hârtia, și simți că îi vine rău.

— D. Stefeu, zise Magdalena, acum câte-va zile, mi-ai trimis un buchet de „nu mă uita”. De unde l-ai cules?

Stefeu răspunse uimit:

— Pe miazănoapte, un bărbat, la vre-o două sau trei noști de aci.

— D. Stefeu, cine e, ești aci.

Și întinse scrisoarea Suzanei. El o luă uitându-se la ea mirat. O citi, și după câte-va rânduri, i-o dete napoi zâmbind.

— D-le, d-le, zise Magdalena, orai d-ta, d-ta: e frumos! foarte frumos.

Și îi întinse mâna. Stefeu o luă; dar în acea strângere de mână, fu deodată ceva electric care îi făcu pe amândoi să tresară. Parcă s'ar fi deschis două vine și ar fi împreunat sângele lor, sufletele; viața lor parcă s'ar fi contopit. Privirile erau îndreptate unul către altul. Paptul tinereții fete sălta; speriată de emoțiunea sa, ea își lăsa capul pe pept și începu a plânge cu hohote.

Stefeu puse mâna Magdalenei pe

inima sa; și amândoi rămseră multă vreme astfel, fără să scoată o vorbă; în sfârșit Stefeu scoase din pept: „Magdaleno!” În glas, în privirea lui, era tot: amor, fericire emoțiune, mărturisirea iubitei sale, și povestirea a tot ce suferise. Ea abia articulă: „Stefeu!” și privirile lor se mașintău, și mâinile li se mai strânsă, căutând a se împreuna mai intim și a se atinge prin toate părțile.

Aci, nu e descriere posibilă, nu sunt fraze, nu sunt cuvinte: Acela care în amintirile sale, nu are una care răspunde acestei închipuirii, acela care nu e mișcat, eugolând la momentul cel mai frumos, fără contrazicere, a vieții unui om, să închidă această carte, și rog, căci nu vreau să îl imitez mai mult, cu impresiile mele naive, ar râde de mine.

— Magdaleno, zise Stefeu, după o lungă tăcere, mă iubești dar?

Ea îi răspunse printr-o privire.

— O! mă iubești! zise Stefeu adânc mișcat; spunemi-o; spune-mi că nu e un vis; nu cutez a crede în atâtea fericire; deșteptarea ar fi îngrozitoare. D-ta, Magdaleno, d-ta a mea! O! mulțumesc! D-tale îți dădese toată fericirea vieții mele: nu e așa că nu visez?... O! nu, e chiar ea; O! e greu, prea multă fericire, prea mult pentru un băbat! mă sdobeste, mă ucide! Ea e a mea, a mea iubirea sa! O! D-ne!

Și cu mâinile își apăsă pe pept ca să împedice bătăile inimii:

Amândoi erau singuri sub cer și sub verdețea, imprasuită de aer curat și de mirosul florilor, și sufletele lor aveau aripi ca îngerii, și se ridicau la cer. O! dacă e adevărat că D-zeu e un părinte bun, de ce nu îl sdober cu fulgerul său? De ce nu îi chema la sânul său? De ce nu le sfârșea viața?

Vocă pităgăiată a Genevievei ruse tăcerea; ea striga pe Magdalena. Magdalena tresări și observă că se inserase; apoi fugi zicând:

— Pe mâine, aci, la aceeași oră.

Stefeu nemisecat, o urmări cu ochii până în momentul, când cea din urmă cută a rochiei sale albe dispăru prin porțită, și după ce nu o mai putea vedea, o rivea încă, și nu cuteza a face nici o mișcare de teamă să rupă farmecul.

Șezu multă vreme astfel, apoi eși pe câmp. E se părea că e în nori: era atâtea fericire în inima sa, că nu mai putea să o ție, ar fi voit să răspândească pe tot ce vedea. Ar fi dorit să strângă mâna tuturor pe care îi întâlnea; copiii le arunca gologani, și îi îmbrățișa; ședea la o parte, ca să nu atingă cu cotul pe nimeni care trecea pe lângă el, de teamă să nu îi supere, și le lăsa drumul cel mai bun.

Apoi alergând, sărind ca o câmăoară, intră în grădină. Acolo, rămăsese ceva de al Magdalenei: parfumul spinșorului era suflarea ei. Apropoape toată noaptea o pătrucă astfel. Multă vreme zăni printre pedole, lumină în odaia Magdalenei; nici ea nu dormea. O! D-ne! n'are să mai vie odată, ziua de mâine!

Și ca să îi treacă vremea, se duse să se culce. Adormi numai de cât; dar din când în când se deștepta sărind în sus, fiindu-i ciudă de a perde în somn, clipe de fericire, părțilele dintr-o viață fericită, părțilele dintr-o viață fericită, dar la sfârșit, mort de obosală, nu se mai deșteptă de cât dimineața.

A doua zi scrisese mai multe scrisori Magdalenei.

XV

Stefan, Magdalenei

Mă iubești! O! Magdaleno! Ce frumoasă era ziua când m'am deștep-

tat. Tot în jurul meu se colorează de un reflex al iubirii d-tale. Incep o viață nouă.

Mă agăț de amintirile de ieri; mă tem atât de mult, să nu fi visat; îmi amintesc de vocea d-tale, care-mi pătrunde inima; și privirea d-tale, o! cum le sorbeam!

Ziua asta care începe mi se pare atât de lungă! Cum ași vrea să scot din viața mea tot timpul care trece departe de d-ta!

Cum ași dori să te impresor numai de fericire! și cât regret azi acele daruri dela natură, la cari nici odată nu m'am gândit! Cum ași vrea să fiu frumos ca privirile d-tale să se oprească asupra mea, cum ale mele se țintesc asupra d-tale. Ești așa de frumoasă! ochii d-tale au atâtea dulcețea.

Ești atât de cuminte și de grațioasă! eu, am o înfățișare și o minte sălbatică și ciudată. D-ta îmi dai de o mie de ori mai mult decât aceea ce primești. Eu nu îți ofer în schimbul acestei fericiri, decât iubirea cea mai înfocată, un suflet, o viață toată, toată d-tale.

O! spune-mi că ești fericită că te iubesc că îți ajunge! spune-mi că mă iubești! Îmi va trebui multă vreme până să mă învăț cu ideea asta: viața mea este atât de schimbată prin acest singur cuvânt!

Este înocmai ca după ce trece iarna și zăpada, vine apoi primăvara cu soarele ei cald și cu verdețea.

XVI

Spinșorul

O! Mai, luna florilor, vino redă-ne spinșorul

Buchetele sale parfumate

Săgalnicule Mai, vino redă

spinșorului

Coroanele argintate

A ramurilor sale albe.

Magdalena ezită un moment a lua scrisoarea.

Dar Stefen se uită la ea cu un aer așa de rugător, în cât o luă plecând ochii în jos și ascunzându-o în sân.

— Așa aproape de moarte, zise ea, în mijlocul suferințelor grozave, pe mine mă chema! numele meu a fost ultimul d-tale cuvânt!

— Da, reluă Stefen; și când fuscii scăpat, când pusei piciorul pe pământ, mi se păru că acest nume pronunțat de mine, fusese pentru D-zeu, o rugăciune plăcută; că acest D-zeu care trebuie să te iubească ca pe cea mai frumoasă din fiicele sale, cea mai perfectă din ființele sale, nu putuse să îngăduie răului, de a lovi pe acela al cărui suflet, te îmbrățișa, cum îmbrățișează criminalul urmărit, coloana templului care îi slujește de azil; numele d-tale avusese puterea de a înlătura dela mine moartea, precum numele lui D-zeu, face pe Satana să intre în iad; atunci am înțeles că erai îngerul meu păzitor și că nu este o iluzie, această idee pe care o păstram în inima mea, că omul a primit dela D-zeu, o zână protectoare, un înger care ține în mâinile sale partea de fericire care îi este rezervată, și că aceia sun nenorociți, cari nu pot să își întâlnească îngerul.

— Sângele îmi îngheață, zise Magdalena, când mă gândesc că un minut mai mult, și nu ai mai fi fost de cât un cadavru rece. Și eu unde eram? Ce făceam, când d-ta suferai, când mureai departe de mine?

Și zicând aceste cuvinte, îngălbeni și își puse mâna la ochi.

— Ai suferit mult? urmă ea.

— Mai mult de cât poate suferi un om; dar aveam o putere supranaturală; iubirea înalță pe om și îl face capabil de tot ce e frumos și mare. Cu toate acestea a fost un moment când suferința mea a scăzut; făcă îndoială, când am început să leșin, și totul era sfârșit; dar în acea încetare a durerilor, era o plăcere un farmec nedescris, mi se

părea că viața cerului se deschidea pentru mine, și că sufletul mi se desprindea de corp ca o păsărică din oul mamei sale. Înainte de a părăsi râul, vroii să culeg acel „nu mă uita”; era un buchet de flori ale îngerului care mă scăpase.

Și trecu vreme îndelungată fără a-și vorbi; din când în când, se priveau unul pe altul, și privirile lor vorbeau mai mult de cât dacă și-ar fi vorbit.

Magdalena desprinsese un trandafir de la cingătoare.

— Ține, zise ea, vreau să-ți dau și eu un buchet; tata mi-a dat trandafirul acesta azi dimineață, căci azi este ziua mea de naștere.

Floarea era aproape veștedă; căldura sânnului Magdalenei o pălise.

Stefan o duse la gură și o sărută adânc și călduros.

— Este ziua nașterii d-tale, zise el, și ți-am dat o floare!

El culese o cracă de spinșor și i-o dete.

Și cum stău încă fără a vorbi, fericirii și mulțumirii de a trăi, de a iubi și de a fi iubiți și împreună. Stefen smulsa ghimpii din ghirlanță și făcu o cunună, pe care tremurând o puse în părul tinereții fete și un buchet la cingătoare, și o privi uimit, așa gătită.

Și Magdalena avea ceva ceresc; fericirea îi insenina fața; cununa de spinșor, cu frunzele dințate și de un verde închis, cu florile sale albe, erau prinse în părul ei negru ca un cerc pe frunte.

— Magdaleno, zise Stefen, iată-te gătită ca o logodnică.

Ei se priviră; Magdalena își plecă ochii; o lacrimă, din ochii săi negri, căzu pe mâinile lui Stefen.

— O! zise el, cine ar putea să ne despartă? iubirea nu este ca nașterea, de cât universul? Nu e piedică, pe care să nu mă simt în puterea de a o sfărâma sub picioarele. Sustinut de iubirea d-tale, de o privire de a d-tale, sunt mai mare ca lumea, și voi sdoberi orice, care ar cutezi să se pună între noi: d-ta singură. Magdaleno, d-ta singură poți să ne desfaci și să rupi legătura sfântă care ne prinde una de alta viețile noastre!

— Și eu voi avea curaj. Stefen, curaj și putere; când mă voi simți slabă, mă voi sprijini de d-ta, căci d-ta ești călăuză mea; voi avea curaj și putere, atâtea cât poate avea o biată fată fără mamă și fără experiență, pentru a o înlocui; și apoi voi ruga pe Dumnezeu să binecuvinteze unirea noastră, și oamenii nu pot face nimic împotriva acelor lucruri pe care Dumnezeu le binecuvintează.

— Da, da; și ce este mai plăcut în ochii lui Dumnezeu, de cât două inimii curate ca ale noastre care încearcă o viață de iubire, și gustă fericirea pe care Dumnezeu însuși a desprins din cununa plăcerilor și deliciilor sale, pentru a o lăsa să cadă pe inimile virtuozelor? Dacă Dumnezeu lasă să îi cadă câte odată o privire pe pământ, trebuie să o depună pe doi îndrăgostiți.

— Dacă e rău, Dumnezeu e mator de nevinovăția mea; ascultă vocea inimii mele, el a pus-o în mine.

— Nu, zise Stefen, iubirea este sufletul vieții. Dumnezeu ar vroii el care să scoată florile din câmp, și parfumul florilor? căci viața fără iubire, este ca o țarină steampă, este un pământ blestemat, pe care ploaia nici roua nu o încolțescă nici odată. Magdaleno, eu asemenea, inima mea e curată ca a ta; singură, sub ochii Creatorului, la sânnul naturii, singurul templu demn de el, jurăm de a fi unul al altuia; să îl rugăm de a binecuvânta o unire virtuoză și sfântă.

A se citi urmarea în „Universul Literar” ce va apare Duminică viitoare.

Ecoirile săptămânii

Vestea tragică morții a aviatorului Vlaicu a umplut de o sinceră și nespūsă durere inimile tuturor românilor din țară și de peste hotare.

Aurel Vlaicu, ieșit din sânul poporului ardelen, își croise un drum în viață prin munca sa care nu știa ce e răgazul și prin curajul său care nu știa ce va să zică limită.

El nu-și alesese o carieră care să îi asigure o viață de tihnă și de fericire. Își îndreptase privirile sus, se transformase din om în șoim și isbulise să fie unul din cucuriturii cei mai îndrăzneți ai aerului.

Vlaicu nu era numai un simplu aviator. El era ceva mai mult, era soldat. Și de accia, când au sunat trâmbițele pentru chemarea fiilor țării la datorie, Vlaicu a fost printre cei dintâi care au răspuns la apel.

Abea începuseră să treacă trupele noastre peste Dunăre, când întâlni pe Vlaicu la „Universul” unde venise să vadă pe directorul ziarului.

Aviatorul se întoarse din Corabia și se pregătea să treacă în Bulgaria.

— Măine, îmi spune el, voi trece Dunărea în sbor; apoi voi trece și Balcanii spre a face recunoașteri.

Și vorba cu o simplitate așa de mare, în cât, ascultându-l, ai fi crezut că e vorba de o preumblare de plăcere.

Nu-l impresiona deloc proiectul acestei recunoașteri aeriene atât de primejdioasă din toate punctele de vedere.

Și s'a văzut cu ce succes și-a împlinit datoria de aviator în actuala campanie.

Vlaicu, pentru curajul său, pentru patriotismul său, era iubit de toată lumea. El era fratele și fiul tuturor românilor.

De accia, moartea lui, ori-cât de puțin surprinzătoare s'ar părea, a umplut de jale toate inimile.

Funerariile lui au fost superbe și potrivite unui mare român, unui eroi.

Lăcrimele ce s'au depus pe sicriul lui erau din cele mai sincere.

Cu Vlaicu s'a stins una din gloriile cele mai frumoase ale neamului românesc.

Amintirea lui însă va rămâne veșnic vie, iar numele lui va fi pronunțat cu iubire de toți acei care i-au cunoscut și apreciat opera.

A fost extrem de înduioșător gestul aviatorilor care au urmat în sbor convoiul funebru. Aeroplanetele acelea viraau ca niște pasări uriașe făcând ocoale în jurul carului funebru și roind parcă să-l smulgă pe Vlaicu din sicriul lui și să-l înalte din nou în sferile cereștilor!

Nu mai puțin înduioșătoare au fost cuvintele ministrului de război în momentul când a depus „Virtutea Militară” pe corpul neînsușit al regretatului aviator.

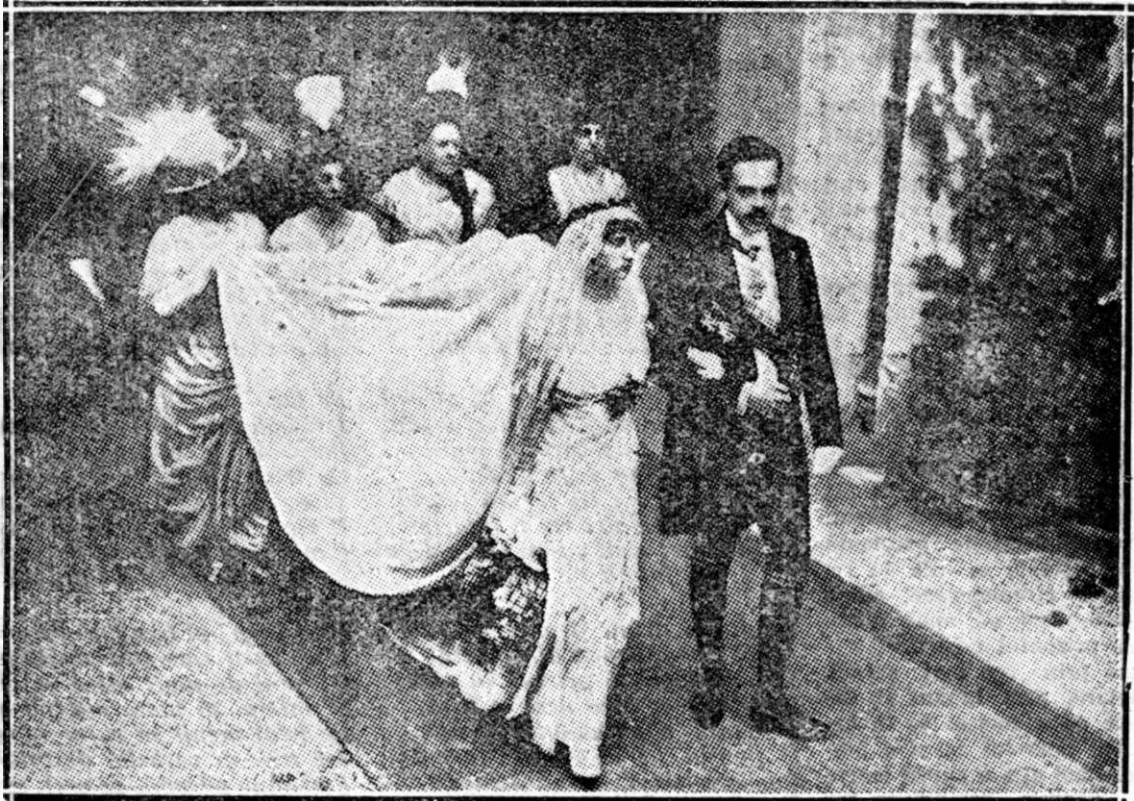
„Scumpe Vlăcule, se cuvine să cinstim, înainte de toate, virtuțile tale ostășești de care ai dat dovadă deplină în timpul campaniei. În numele M. S. Regelui îți acord „Virtutea Militară” de aur.

Sufletul lui Vlaicu trebuie să, fi scutit de bucurie, în momentul acela, în lumea dreptilor în care se află acum.

Mestugean.

Căsătoria ex-regelui Manuel al Portugaliei la Sigmaringen cu prințesa Augusta Victoria de Hohenzollern, nepoata A. S. R. Principelui Ferdinand al Românie

Soții ies din castel ca să se ducă la ceremonia religioasă.

VLAICU

de Ion Dragoslav.

În zadar mă încerc să mă obișnuiesc cu gândul că s'a putut întâmpla așa ceva. Nu pot să cred. Nu pot să judec. Mîntea și sufletul mi se de piatră. Să plâng să strig; dar ce banalitate. Pierderea e atîta de mare că nu se poate plăti cu lacrimile lumii întregi. Puteți să faceți ce vreți, să credeți că prin mahnire, prin doliu, veți putea șterge din sufletul vostru, părerea de rău, că nu l'ați ajutat în deajuns. Puteți înălța un monument până la cer, și nu vă veți spăla din suflet păcatul — voi care l'ați bărfit, l'ați nedreptățit, i-ați întârziat mersul lucrurilor și i-ați amărât viața, coștiința voastră nu o să vă ierte nici odată dar nici nu veți fi în stare să înlocuiți pierderea prin nimic pe lume. Puteți pune icoana lui la toate răspântiile, pe toate ulițele, nu veți putea da țării mângâierea acestei nemaî pomenite pierderi.

Nemăsurată e această pierdere. Douăsprezece milioane de români se vor frământa, nu ar putea să ne găsească un al doilea suflet, o a doua concepție. De aceea, vestea s'a răspândit ca fulgerul, și fiecare am plecat capul în jos, trăzniiți și loviți în mândria noastră, în mândria caracteristică de a ne numi români și n'a fost om, și nu va fi român, care să nu simtă că s'a dus ceva din sufletul lui, odată cu ființa acestui om genial.

Cu două seri, l'am văzut la Cinema „Aur”. Simții că mă trage cineva de haină: „Era Vlaicu”. Cu același zămbet de prietenie ce mi-a arătat totdeauna, îmi dădu bună seara și mă întrebă ce fac. M'am dus lângă el, i-am spus că am sborat și eu cu o mașină. S'a bucurat că am avut îndrăzneala asta. Și am fi mai vorbit, însă filmul începu. De atunci nu mă pot împăca cu gândul că i s'a putut întâmpla așa ceva. Mie mi se pare, că vre-un farsor s'a copiat după Vlaicu că i-a furat aparatul, și a vrut să fugă; dar că D-zeu l'a pedepsit și a căzut, iar adevăratul Vlaicu trăiește o dus undeva! și are să vie.

să vadă isprava celui ce-a vrut să-l fure.

Zice că mortul e la capela militară de la spitalul militar, că are să îi deie onoruri mari la îngropăciune. La ce? La unul care a furat pe Vlaicu. Dar pentru numele lui D-zeu, omul ăsta trăiește; are să vie. S'a dus la o fabrică unde va să-și construiască un aeroplan strasnic, și voi, vă grăbiți să îngropați cu atîtea onoruri pe unul ce l'a furat? Ce are să zică el când a veni? Are să rămăie cu mâinile încrucisate și are să se uite la voi și are să zică că ați înebunit. Are să-și caute aeroplanul să se ducă la serbările „Asociației” la Orăștie, și când nu l'a găsi, are să moară. A fost o avere lăsată pe mîna voastră s'o păziți și n'ați fost în stare. Cine va mai sbura de acum ca o rândunică, ca o ciocărlie? Cine va mai face jocurile cele de pasăre zglobie, de porumbel jucăter? Căci dacă ar fi fost Vlaicu în aeroplan, mașina nu venea de pământ. Și parcă-l văd: rotund și puțin la față, smead, cu mustața mică neagră, cu cheii vii scântietori, cu zămbetul de copil vecinic pe buze. Mă duc la spitalul militar, la capelă, dar nu îndrăznește să intru, mi-e frică, simt un fior prin inimă și altul rece prin șira spinării,—mi-e frică de adevăr. Adevărurile întotdeauna, mi-au făcut o întipărire strasnică în viața mea. Și fug de adevărurile nenorocite: ele mi-au coborât mult din vigoarea și curajul meu și m'a făcut să mă tem de momentul care vine. Cu toate acestea, îmi înfrunt inima și intru,—rămânând cu întipărirea că am trecut peste o poartă și am înghițit o piatră. Sfios și cu frică mă apropii: Un om cu nasul lovit, cu o parte din față și ochiul vinete și cu capul spart, doarme parcă, zămbește și parcă ar da să se citească:

„Am vrut să sbor și eu și iată ce mi s'a întâmplat!”.

Și m'am uitat bine: Omul seamănă cu Vlaicu, ca două picături de apă.

Încet m'am dat înapoi și mi-a ve-

nit să chiu, să strig: Haric! Iosifel ce-ați avut cu omul ăsta să-l chemați la voi? că nu e ăsta Vlaicu. Vlaicu, are să vie, să și ceară aparatul nouă ăstora, sau celora pe care i-a presupune el, că i l'a lăsat să îl păzească. Și asta va fi târziu.

Bre, suflete, de ce nu vă astâmpărați. Nu destul că ați glumit cu noi, și ne-ați lăsat cu inima friptă, ne ați luat și un om ce seamănă cu Vlaicu, ca să fiți mai mulți acolo... Frumoașă cafenea, trebuie să fie aceea, de vă place să adunați cât de mult în jurul vostru.

De astă dată sunt supărat pe voi, n'a trebuit să faceți așa: ați sfărâmat aeroplanul lui Vlaicu!

Toată lumea și-a luat câte un lețior din el, câte o sârmă câte o bucată de pânză, și când a veni el, Doamne! Doamne! Ce are să le mai facă. Îmi spunea un prieten că tare se mai supăra câte odată când mașina lui își dădea în picie. Dar încă acum, păziți-vă că pe voi îngrijitorii o să cadă toată gloaba.

Și când mă gândesc la sfărâmurile vrăbicii lui cea, cu cloțul de fier îmi zic: Doamne, și cât s'a mai trudit săracul. Câte umilințe n'a îndurat, pentru realizarea marelui ideal care l'a muncit toată viața din adâncea copilărie.

Și când mă gândesc la toate sfruntările, clevetirele, și neajunsurile îndurate, gândul ca o pasăre ușoară se perândă și la Coandă, alt aviator, care din nenorocire, se bucură tot de aceleași simpatii și zic celor care țin în mână soarta tuturor lucrurilor cu puțință:

„Băgați de seamă, nu mai supărați pe Coandă, cum l'ați supărat pe Vlaicu cu atîtea și atîtea mofturi că pe urmă are să vă pară nespūs de rău.

Convorbiri astronomice

Cometele: Metcalf și Neujmin

Vremea urată care domnește pretutindeni a împiedicat pe astronomi să găsească mai multe comete. Până în Septembrie abia au găsit una și în această lună au descoperit două.

Prima cometă descoperită într'un an oarecare poartă numele anului și litera A, a doua, litera B, etc. Astfel, ultimele două comete sunt numite 1913 a, 1913 b, sau cometele Metcalf și Neujmin, după numele descoperitorilor lor.

Metcalf e un preot american, care și-a făcut o frumoasă reputație cu descoperirea planetelor mici, cu ajutorul fotografiei și a mai descoperit anul trecut o cometă.

Neujmin e un astronom rus de la observatorul Simeis.

Cometa Metcalf e prea puțin strălucitoare; nu poate fi văzută de cât cu ajutorul lunetei și e păcat, căci ar avea o pozițiune excelentă pentru observațiune; se află în regiunea stelelor circumpolare, adică a acelor stele care nu apar niciodată pentru orizontul nostru.

Trece însă prin cea mai săracă regiune stelară, prin Linxul și Girafă. Se știe că o cometă se învârtă în jurul Soarelui ca și o planetă, dar drumul ei e o elipsă foarte lunguită, Soarele aflându-se într'unul din focarele acelei elipse.

Astfel, la un moment dat, o cometă se va afla la cea mai mare apropiere de soare, la perihel, cum zic astronomii. Unele comete se apropie până la câteva sute de mii de kilometri de Soare, alte ori la cea mai mare apropiere, ele se află totuși la sute de milioane de kilometri, adică mult mai departe de drumul pe care îl face Pământul în jurul Soarelui.

Cometa Metcalf e una din aceste comete, căci la perihel, se află tocmai la 220 milioane kilometri, adică cu 93 milioane km. mai departe de orbita Pământului. Din nefericire, în momentul când cometa Metcalf se afla la cea mai mare apropiere de Soare, Pământul nostru, balconul nostru după care facem observațiile, se afla în partea opusă, Soarele aflându-se între noi și cometă.

Aceasta însă are o mișcare opusă mișcării pământului nostru, astfel, că zilele acestea ne vom afla la cea mai mare apropiere posibilă... vre-o 200 milioane kilometri, ceea ce e destul de departe. Strălucirea cometei sporește, dar cu prea puțin.

A doua cometă se află în constelația Pești și a fost descoperită chiar în îngusta fâșie a zodiacului, drumul pe unde trec planetele în jurul soarelui. La început a și fost luată drept planetă mică; în urmă i s'a observat o coadă scurtă. Astronomii nu i-au calculat elementele până în momentul când scriu aceste rânduri, așa că nu vă pot da mai multe amănunte. Cometa Neujmin e mai puțin strălucitoare decât Metcalf și probabil că se află la o depărtare ce trece de 200 milioane kilometri.

Acestea sunt faimoasele războiului balcanic, neînsemnate ca și peșterile care s'au luptat. Singurii astronomii le pot da atenție.

Poate văși fi spus câteva amănunte asupra înfățișării lor, dacă lumina Lunii pline nu m'ar fi împiedicat; cred însă că voi putea să fac aceasta în numărul viitor.

Ar fi însă păcat să se încheie anul, fără să se arate vre-o cometă frumoasă.

Probabil că pentru noi, o asemenea cometă nu ar mai fi „cometa războiului”, ci „cometa holerei”!

Victor Anestin.

S F Â R Ș I T

— Intr'un parc —

Pe-a verii falnică ruină
Domnește a toamnei jale mută.
In auria ei rugină
Grădina 'n busm e prefăcută, —
Iar sub vrăjita, seră, pace —
In largul ei cuprins pustiu
Splendoarea firii, moartă, zace
Ca o regină într'un sicriu.

In cer s'aprind făclii de doliu.
Frunzișul vestejit ce-l calc
Peste pământ s'a utins lînfoliu.
Copaie 'n mi par un catafalc.
Sunt singur. Greeră suspină...
Și 'ntristător, din când, în când,
Pe bolta cerului senină
Trec șiruri de cocori, țipând.

Din floră lăsate 'n frig să moară,
Să naltă un voy parfum, bizar.
Din aer, stol de corbi coboară
C'un valet lung și funerar...
Privindu-i cum își curmă șorol
Mă plimb pe-alci ca 'n labirint.
Și 'n suflet simt că-mi naște dorul
Cu visuri înima s'o mint.

Trudit de drum și greu de jale
Mășez pe-o bancă din terasă
Și 'nmărmuresc privind în vale
La noaptea, care 'ncet se lasă.
De-odată 'n pacea-adormitoare
O goarnă 'ncepe-o dulce larmă;
Cu note lungi, tremurătoare
Se sună «ruga» la cazarmă.

In odăița scundă, îmbrăcată cu
scorturi, focul arde liniștit în soba
mare, bătrânească, cu firizi bolțite.
In rumeneala flăcărilor, în fundul
divanului, dormitează bunicul pân-
tecos, cu comanacul pe ochi și cu
canaful de mătășă peste fața roșie,
bunica mărunțică, învălită, până
sub bărbia ascuțită, într'un șal stră-
vechi, turcesc, nepoțica habae și
creată și un măt negru ca păcura.

O undă de vânt se izbește în fe-
reastră înghețată, plină cu garoafe
invcalte. Bătrânul tresare, își scar-
pină somnoros vârful nasului și
mormăește, frecându-și palmele:

„Așaaa... Ia să vedem, ce mai e
cu politicele...”

Se întinde, mărește para galbenă a
lămpii de pe masă, ia ochelarii c'o
sticlă plesnită și prinsă — împrejur
cu ceară roșie, și, întinzând gâtul, îi
așază, clipind, pe vârful nasului, —
după asta, ia *Universul* de alături,
și prinde a sloveni rar, lunecând
încet un deget pe rândurile negre.

Bătrâna oftează:
„Ia să dau și eu un pasianț... Pa-
sianțul lui Napoleon!”

Și aplecându-se, ia de pe mesuța
de lângă pat, niște cărți de joc un-
suroase, le amestecă, le momește și,
lăsându-se într'un cot, începe a le
înșira, îngândurată pe macatul al-
bastru, cu in-dedat peste gură.

Nepoțica ia în brațe un paiat
vechi, fără nas și fără-o mână, și
priade a-i cânta incetinel, cu gurița
roșie făcută hotișor:

„Hada lilia cu mama, că mama
l'o legăna!”

Lampa împraștia împrejur o lumî-
nă moale, de amurgit. Din podul cu
grinzele încercate de guta și mere
domnești, se cerneau mirezme dulci.
Pe mesuța de lângă divan luca un
chiup mic de sticlă, astupat c'ua colț
de gazetă găurită; și, înlăuntru, în
apă, se lămurea o scărnică de dra-
viță și un brotăcel. Lângă chiup, ho-
dinea ciubucul de cișcă al bunicului.
cu imanul de chimbar, ochelarii cu
sârme a bunicăi și un ceorap roș,
neisprăvit, cu andrelele în el.

Nepoțica își așază paiatul încet, pe

In maiestatea ei... prbeaga
Măi stronie ca 'ntotdeauna:
Pe orizont răsare 'ntreaga.
A noptă vrăjitoare: luna.
Și sub feerica-i lumină. —
Mișcați de vântul din alci —
Din ramuri murmurând se 'nchină
Copaie toți în fuța ei.

Pe cer, fugar, spre zări se'ndrumă
Un cărd de nori, cu chip de fulgă.
Din boltă cad scântei de brumă
S'învăluie pământu 'n giulgă.
Vibrând plutește 'n firea toată
Un alb potop de-astrală ceață;
E-o noapte-ată de luminată
De par că-i zori de dimineață!

Pe lacul sidefat de lună
Doi îndrăgiți își mână barca;
Parcă-i Ofelia nebună
Cu tristul prinț de Danemarca. —
Vise! Și 'ncep a-mi plânge 'n piept
Dorinți de-o mult chemată clipă...
Când m'o aduc noroc nedrept?!
— O cucuța de-a-upra-mi țipă...

Prin corp îmi trec fiori de ghiată—
E-un țipăt, care știu ce'nseamnă! —
O! sunt de mult sătul de viață
Și inima, să mor, mă 'ndeamnă!
De m'ai menit să sufăr numa
Joc trist al vorbelor destinuri...
Poți să m'adormi, pe veci, și-acuma
Somn dulce, curmător de chinuri!
Galaf.

Emil Maur

UN INTERIOR

de N. N. BELDICEANU

pat, în umbră, și-l înveli, binișor,
până sub bărbie.

Apoi vârându-și căpușorul încăr-
lionțat între gazetă și barba albă a
bunicului, ciripi subțirel, clipind din
ochișorii albaștri:

„Bunicuțule, bunicuțule, haide mă
log matale să ne zucăm de-a as-
cunțu...”

— Haide, draga bunicului, *nepur-
cică*.

— Gata? întrebă fetița ascunzân-
du-și fața în perină.

— Nu, nu, — stai, nu e gata!

Bunicul se cobori greoi din fundul
divanului; și începu a umbra tiptil,
în papuci, pe lăicerele vârstate, cu
fața roșie-gotcă, luminată de un
zâmbet fericit, cătându-și un loc de
ascuns.

— Gata, bunicule?

— Nu, nu, nu... Nu-i gata!

Și ajungând la dulapul bătrân de
nuc masiv, își vâri găfâind, pante-
cele între el și sobă și trăgând re-
pede în față un jilt, se piti jos și
strigă cu taină mare:

— Cu-cuuu!

Nepoțica se cobori de pe divan, a-
lergă cu pași mărunți până în mij-
locul casei, și, oprindu-se, ascultă,
cu ochișorii albaștri deschiși marf,
cu mânuțile grăsulii întinse în lă-
turi—și zărind vârful comanacului
după jilt, se repezi bătând din pal-
me și strigând:

— Ho-hoco, te văd, ho-ho, te văd...

Și bunicul eși la lumină, într'un
papuc și un ciorap, găfâind și ră-
zând gros, ca din fundul unui bo-
loboc:

— Ho-ho-ho!

Iar nepoțica râdea subțirel, făcând
gropiți în obrăjii trandafirii, și bă-
tea repede-repede din palme, cu căp-
șorul creț răsturnat pe spate:

— Acu să încaleci, mă log matale,
bunicuțule, pe Balanu... se rugă
culeându-și capul cărlionțat pe-un
umăr.

Balanu era un cortel popesc, de
doc, cape hodinea într'un ungher.

Bunicul îl luă, încăleacă pe el, și
priade a sări prin odăe ș'a storăi ca
Bucipatul lui Machedon.

Nepoțica saltă în urmă, cu ochișo-
rii strălucitori de fetele. Bătrânul
își flutera canaful comanacului și se
rotea nechezând și storăind prin ca-
să. Iar bătrâna țipa disperată din
fundul patului:

— Da! astâmpără-te, omul lui
Dumnezeu, căi să dărâmi casa!

Și bătându-se cu palma peste gură,
prinse ași face cruce.

După ce mai dădu astfel câteva
târcoale, bătrânul căzu pe-o cana-
pea, găfâind și ștergându-și fața a-
sudată cu basmaua.

Nepoțica se sui pe canapea și se
ghemui lângă bunic:

— Bunicuțule, bunicuțule, cum
cântă *cucosul*?

Bunicul înghite, lungeste gâtul și

trămbează odată prelung:

— Cu-cu-riguuu!

— Da! gâina cum face?

— Cot-cot-cot-co-daaac! izbucnește
bătrânul ascuțit, ca o găină spe-
riată.

— Valeu, mă asurzești, omule,
prinde a se văita bunica ducând
măinile la urechi.

— Da! culcanul cum face? întrebă
iar nepoțica.

Bunicul își trece zâmbind, degetele
rășchirate prin barbă, se scoală cu
greutate de pe canapea, păsește legă-
nându-se, până 'n mijlocul odăii, și,
vârându-și mâinile în buzunarele
cațaveiceii, o răsfrânge la spate ca
pe-o coadă de curcan, și ghebeșindu-
se, începe a se roti și a pufni fulul,
cu ochii bulbucăți, cu ciucurile al-
bastru al comanacului atârându-i
peste nas.

Apoi, deodată, prinde a țipa întoc-
mai cum țipa curcanii:

— Iu-iu-iu-iu... Codru-codru-co-
dru-codru!

Nepoțica râde cu lacrimi; iar bă-
trâna și face cruci mari ca înalțea
icoanelor. Și bătrânul, după ce is-
prăvește, se suie liniștit în fundul
divanului, mângâindu-și barba al-
bă, și aprinzându-și ciubucul de-un
côt, începe a pufni tacticos, trime-
tând rotocoale spre grinzele încăr-
cate.

In odăița joasă, plină de mirez-
mele gutuilor și merelor de pe grinzi
și-a garoafelor învolte de pe prichi-
ciul ferestrei, — se întinse, din nou,
liniște. Nepoțica își luă iar paiatul
cărni și începu a-l legăna mângâin-
du-l. Mățul, negru ca un drăcușor,
torcea clipind somnoros din ochii
galbeni ca chilimbarul. Ornicul ve-
chiu, deasupra patului, își pîimba
încet umbra limbi, pe scoarța al-
bastră, pe care alerga un călăreț ca
pe-o zare de cer.

Bunica, potolită, se cobori, ca o
umbră, și pregăti de ceai: pusă sa-
movarul de alamă în mijlocul mesei,
așază incetșor, cu mâinile ei uscate
și zbărcite, trei cești zugrăvite și o
gărăfioară de cristal, înroșită până
la jumătate, de rom, în care înșerea
o cruce, o scărniță, o sulțița și niște
clește de lemn. Bătrâna se sui iar pe
pat și rămase nemișcată, ca un por-
tret vechi.

Lumina de amurgit a lămpii lu-
cea dulce pe lucrurile bătrânești, de
nuc, pe samovar și pe gărăfioara de
ciștar, în care se lămureau sculele
cu care a fost chinuit Măntuitorul.

Samovarul prinse a cânta încet, ca
un lăutăr care ar murmura pe nas
un psalm. Fetița se culcase cu capul
pe geamuchii bunicului, cu păpușa
la piept, — și asculta, cu ochișorii
albaștri ca două flori de in, în te-
mă.

Deodată, afară, în noapte, la fe-
reastră înghețată, suna sfios un clo-
potel, geamul se răslea și luci o
criniță lui de gheață, și glasuri su-
țirde porniră să cânte năsterea
pruncului sfânt în stăutul dela Be-
thleem.

Fetița sări în sus:

— Ce-i asta, bunicuțule? Ia! și ră-
nase c'un degetel în aer.

— Stelarii, drăgețule, stelarii.

— Vău să văd și eu stelarii, buni-
cuțule, vău să-i văd și eu...

— Stai, că-ți cheamă bunicul, și cheamă!

Și bătrânul puse ciubucul pe marginea mesuții, se coloră gresii din pat și bătu în fereastră:

— Veniți, băceți în casă.

Cântarea conteni, se auziră tropăituri afară și ușa se deschise mare, și trei țânci, de-o schioapă, intrară cu steaua de hârtie. Tustrei crai albi de omăt și cu năsușoarele roșii ca niște arde!

Clopoțelul sună limpede. Băceții își scoaseră cușunile mari, se întoarseră cuminiți, cu fețele serioase, spre icoane și, ridicând ochii, începură a cânta cu glasuri subțirele:

„Trei crai dela răsărit
Cu steaua călătorind...”

Bătrânii și nepoțica, ascultau neclintii ca zugrăviți, cu un zămbet trist pe fețe.

Iar Maica-Domnului, cu pruncul la sân, părea și ea că ascultă, ca într-un vis, în rumenala de zor și a candelor.

Literatura franceză

Arborele stânt de Catulle Mendès

Impinsă pe mâini necunoscute de către un vânt care niciodată nu mai umflase pânze, nava Cuceritorului, după furtuni, primejdii și atâtea zadarnice amăgiri, trase la mal într'un colț pustiu; aci trebuia să se stabilească și să triumfe națiunea nouă pe care o anunțaseră proorocirile, și șeful coborî pe mal cu tovarășii săi armați cu țarașe și securi. Înaintea lor se deschidea o pădure imensă, deasă, sălbatecă, unde răceau și șuerau fiarele geloase de singurătate lor! La această priveliște mulți oameni se dădură înapoi.

„Această țară, ziceau ei, nu e proprie pentru înființarea unui oraș și e mai bine să ne umflăm pânzele, pentru a descoperi o altă țară!” Dar Cuceritorul ales de Providență, răspunse:

„Aci trebuie să ridicăm cetatea! În loc de rădăcini, locușele fiilor lui Adam se vor infinge în pământ și acoperișurile lor se vor ridica mai sus de cât cele mai înalte frunzișuri; o rasă omenească, frățescă, va crește și se va înmulți acolo unde acum rătăcise șerpii și tigrii. Taiati tufișurile! Trântiți la pământ arborii! La lucru tovarășii!”

Nimic nu se opuse acestui ordin. Se aflau, la marginea pădurei înaintea brațelor armate, frunzișuri respirate, despiciături de ramuri și fiare speriate fugind spre ascunzătorile pădurei.

II

O secure lovi un stejar. Acesta era un arbore așa de mare, așa de stufoș, așa de măreț, în cât acești oameni, numai văzuseră la țara lor unul ca acesta. El stăpânea întreaga pădure, asemenea unui rege uriaș al unui popor pitic, și vulturii ce se învârtău împrejurul vârfului său, nu păreau mai mari, văzuți de jos, ca păsările de pe măceș. La prima lovitură de secure, o voce care eșia din stejar, vorbi grav astfel:

„Oameni, veniți de departe, ce mănie vă împinge să-mi necinstiți bătrânețea mea? Cu mult timp înaintea ca primul născut să fi plăns la sânul primei femei, m'am ridicat spintecând adâncimea solului cu rădăcinile mele, sfâșind norii cerului cu ramurile mele și căderea ghindelor mele a semănat împrejurul meu mulțimea rasei mele.

Martor veșnic al lucrurilor efemere, am văzut năpustindu-se furtuni cari n'au putut să mă țarască, vulcanii eșind și intrând în pământ, valuri năpustindu-se și insule înghițite de furia valurilor!

Înapoi, nelegiuților! Sunt bunicii străvechi, vrednic de a fi cinșit ca însuși Dumnezeu!”

M. S. Regele a binevoit să confere medalia «Răsplata Muncii» cl. I, d-lui Gheorghe Mateescu, consilier comunal și mare comerciant în Sinaia, care a înființat școala de adulți din localitate și a muncit pentru propășirea învățământului. Ilustrația noastră reprezintă pe d. Mateescu înconjurat de prietenii săi cari l'au sărbătorit și de delegații ministerului instrucției, cari i-au remis insignele medaliei.

Pădurarii intreruseră lucrul lor, tremurând de frică, pătrunși de religioasă, înaintea stejarului stăpânitor, asemănător unui bătrân părinte; securea tremura ca în mâinile paricizilor. Dar Cuceritorul zise fără să aștepte ceva: „Ordinul meu trebuie îndeplinit, nimic nu mă împedecă de la aceasta!” O! Stejare, voiți tăia din ramurile tale griuzi pentru acoperișul meu, cum aş construi casa ce mi se cade, cu oasele strămoșilor mei!”

Sub înverșunarea efortărilor, arborele căzu cu un sgomet îngrozitor, îndoindu-se, rupându-se, răsturnând platanii și ulmi; o leoaică prinsă în căderea trunchiului, răcnind și smucindu-se, nu putea să scape de acolo.

III

O secure lovi un mesteacăn.

Era un arbore subțire și grațios, care se îndoia, chiar când nu bătea vântul, par'că de frică sau de rușine.

Sub secure, se auzi o voce dulce ce eșia din mesteacăn:

„Oameni, veniți de departe, oh! De ce-mi faceți rău? Nu vedeți cât de delicat și subțire sunt și n'aveți milă de mine, atât de slab?”

Mulți dintre voi au hăsat acasă, fără îndoială, în țara lor depărtată, o soție sau o logodnică a căror dragoste i-a urmat cu rândunicile cari zboară împrejurul catardelor. Priviți, priviți! Nu sunt eu tot așa de svelt ca ea? Nu am în tremurarea frunzelor mele, frica care o cuprinde în seara primului sărut? Ascultați! și veți recunoaște în suspinurile mele, draguța sa voce răscăță. O amanți! O soților! Nu veți fi atât de cruzi ca să chinuți vreodată un arbore care se aseamănă cu iubita!”

Pădurarii intreruseră lucrul lor, turburați de amintirea de dragoste. Înaintea frumosului mesteacăn, unde trăcește farmecul tinerilor femei.

Securea tremura ca într-o mână ridicată asupra unui copil ce cere ertare. Dar Cuceritorul zise:

„Omul totdeauna vrea să i se îndeplinească voința, fără să aștepte zădărnicele respecte. Mesteacăne, voiți distruge slăbiciunea ta, care mă supără, mă infuriel!”

Sub o ușoară efortare, arborele căzu tânguindu-se ca de moarte, îndoindu-se, rupându-se, răsturnând burueni și ierburii înflorite; o libelulă, prinsă pe jumătate în căderea trunchiului, nu putea să zboare, bătea aerul în zadar, cu arpicărele ei.

IV

O secure lovi o salcie.

Era un arbore melancolic care se îndoia către o baltă liniștită, lăsând să atârne ramurile ei asemănătoare părului desfăcut a unei văduve pe un mormânt.

Sub secure, vorbi o voce tristă, care eșia din salcie:

„Oameni veniți de departe, n'aveți oare milă de mine, care plâng?”

Voi nu ați plăns niciodată? Și cum stați confundată în o durere veșnică! nu ați aplecat vreodată fruntea voastră spre patul unde muria un copil iubit, sau spre un mormânt unde se odihnește o mamă cu părul cenușiu? O voi tați fără copii! O voi, fii orfanți, în numele doliului comun, cruțați-mă și lăsați-mă în această singurătate unde adierea se tânguiește, lăsați-mă să plâng în totdeauna în apa moartă, frunză după frunză!”

Pădurarii intreruseră lucrul lor îndușeați de amintirea morților; înaintea sălciei dezolate, cari le amintea cimitirele patriei, securea tremura ca în brațele celor ce se duc să profaneze un mormânt.

Dar Cuceritorul zise:

„Omul totdeauna dorește să i se îndeplinească voința fără să aștepte zădărnice disperări. Sălcie! voiți face din ramurile și frunzele tale flamuri folositoare și brațele tale rugătoare și lacrimile tale cum le-aș arunca între blâniile unui coșciug. Într'un jărtec ce fierbe prânzul meu sau în focul fierăriei mele!”

Sub o ușoară efortare, arborele căzu suspinând, îndoindu-se, rupându-se, răsturnând nufării bălților și lotușii galbeni. O agățătoare prinsă în căderea trunchiului, nu putea să scape; așa de pildă, părea o Ofelie trasă de păr.

V

În zadar ceilalți arbori ai pădurii încercau prin rugămintele lor să oprească securele ucigătoare. Toți cădeau sub brațele pădurarilor, în timp ce Cuceritorul se gândia numai la puterea și gloria viitoare națiunii. În fine, ceea ce odinioară era o pădure imensă, plină de răcnete și șucrături, acum era o câmpie unde se ridica cetatea. Un singur arbore rămase neclintit, pe care o ultimă lovitură era gata să-l doboare la pământ. O păsărică cocoțată pe o ramură, zise:

„Ce vreți să faceți, oameni veniți de departe? Sunt pasărea poetă a diminețelor răcoroase de primăvară, a

caldelor nopți de vară. E obiceiul meu de a-mi face cuibul și de a cânta pe acest arbore.

Dacă l'ați răsturna, eu ar trebui să sbor departe de aci și niciodată, niciodată și nimeni nu mă va mai auzi cântând!” Pădurarii, de această dată, ridicară din umeri și răseră cu poftă, ridicară apoi securile.

Dar Cuceritorul zise atunci: „Voi care ați lovit stejarul mactos, mesteacănul asemănător tinerilor femei și salcia consolatoarea morților, lăsați pasărei acest arbore, care e sfânt, pentru că o voce aci cântă! Omul ar suferi sub umbra sa, fără bucurie, fără curaj, dacă pentru a-i ferma sufletul și pentru a-i înflăcăra inima nu i-ar zice cine-va, câte odată, o cântare!”

In românește de
Ođ. A. Apostol

TAINĂ

De ce măsoři cu ochii, zarea,
Când toamna vine timpurie,
De ce te n'afășură n'răstarea
Și inima ți-e tot pustie?

Când sboară n'șir prelung cocorți,
Și se tot duc către apus,
De ce gândești la muritorii
Și te apucă un dor de dus?

O! lasă-ți, frate, n'jos privirea
Hobit amurgului târziu:
E-atât de ne'nțeleasă firea
Ce leagă omul de sicriu!

SCRISORI...

Scrisori... și iar scrisori deșarte,
Nimicuri sfinte, mincinoase,
Dint'o epocă-asa departe:
Scrisori și iar scrisori deșarte,
Regrete, amintiri duioase!

În vechiul plic de vreme ros
V'am adunat în număr mare
S'ați tot dormit fără folos,
În vechiul plic de vreme ros,
Că și cadavre n'nemișcare...

Dar azi, cu lacrimă și cântă,
Pe toate vă arunc în foc...
Veți arde! e a mea sentință,
Hărtii, fără noroc!

Sebastian Hortopanu

PĂUNUL

de Mihăescu-Nigrim

— Așa e! E o pasăre măreață, o pasăre rară, dar tu nu știi ce neaz am tras de pe urma tatălui păunului pe care-l vezi în curte colo.

— E cu putință? o pasăre așa de frumoasă?

— Steteam în balconul casei lui Cernescu dela țară într-o după prânz și vorbeam. Prietenul lui, Nicolescu, văzuse pe geamul deschis al balconului un păun trecând rar în spre grădină și nu se putuse opri de a-l admira.

Zi de Iunie, cald afară, dar pe ferestra deschisă se strecura ca o șuviță de mai multe fire de pailanjen o beare de aer răcoros.

— Da' ce s'a întâmplat? întrebă curios Nicolescu.

— Ce să se întâmple? Să ferească Dumnezeu de mai rău! Poate a fost un noroc că n'a scos ochii fetiței mele...

— Cum se poate?

— Să vezi!

Cernescu, cu toată întâmplarea nenorocită nu pierduse dragostea ce a-avea pentru păuni. Se gândi puțin dacă trebuia să spună pe scurt ceea ce se întâmplase, sau să se lase sub impresiile frumoase ce le avusese de la păunul lui și să le povestească și lui Nicolescu.

El nu uitase durerea pricinuită de pasărea bizară, dar clipele de rară admirație ce-i procurase păunul, îl încălzi puțin. El se lăsă cu gândul în spre amintiri și începu:

— Acum doi ani pe primăvară, am cumpărat dela un inginer din Buzău o pereche de păuni tineri. I-am adus într-o cutie în trăsura până aci. Servitoarea i-a închis vreo câteva zile în cotet, pe urmă le-a da drumul prin curte. Când s'au văzut afară amândoi se uita curios cu gâturile întinse când la casă, când la porumb, când la copacii din grădină și parcă ar fi vut să se întrebe: „Da' unde suntem noi aici?” Căleau rar și neîncrezători în pasul lor, unul lângă altul. Rățoii leșese când îi văzu își roși ca focul ciocul spre ei și se puse pe un fâșăit și un plescăit din cioc, tremurându-și coada, de se cam codiră păunii. Porni spre ei greoi, încetându-meneu din cap și vorbind pe limba lui, de credeai că-ți întrebă: „Da' voi de pe ce lume ați căzut aici?”

Și dete s'apuce pe păun de coadă. Păunul o ridică mai întâi în sus și se feri în lături cu un pas ușor și atâta de elegant...

Sosiră rațele leșești. Cum le văzură rățoii porni mândru spre ele și le spuse parcă noutatea sosirii noilor oaspeți atâta de bizari. Rămase între ele.

Veni și cocoșul, un cocoș mare nădelean, cu picioare înalte, cu cap mic și cu creasta bătută, cu peze roșcate cari băteau în auriu pe gușă. Mai tânos porni drept spre păun și dete să se repeadă spre el. Păunul începuse să mai prindă curaj. Intinse ciocul spre el și rămaseră așa amândoi gata să se repeadă.

În vremea asta, păunița se strecură de deua ori mlădioasă printre ei și-i despărți. Gănele, trecură rar câte una spre teică, se opriră puțin, se uitară la ei curioase, și-și văzură de drum.

A doua zi, a treia zi, toate pășările se obișnuiseră cu ei. Cercetaseră toată grădina, vica asta de lângă casă, ograda, așa în cât păreau că au ieșit din ou aici. Cu mare greutate seara scriitorii îi băgau în cotet, până când s'a încălzit vremea și i-a lăsat să doarmă pe afară pe unde vreau ei: când pe grajd sus, când pe magazie, când pe vârful cotețului. Într-o seară se suiseră amândoi pe magazie de vreme, dar n'aveau astâmpăr, se tot uita pe cer, un cer senin în spre amurg, și nu voiau să se așeze la un loc. S'au dat jos și au

intrat singuri în cotet: „Ce să fie asta, ne ziceam noi ai casei. De ce nu se culcă păunii afară?”

Peste noapte a tras o ploaie stranică. Am înțeles. De atunci cel mai bun barometru erau ei: când dormeau afară eram siguri că nu plouă în noaptea aceea.

Umblau prin curte, prin grădina care cum apuca și care cum îi plăcea. Dela o vreme au început să se strige unul pe altul. Știi cât e satul nostru de mare. Ei bine, s'auzea cum se chemau, „mau, mau, mau”, de câte șase-șapte ori pe rând, din marginea satului. De câte ori nu stam aci în balcon să mă uit la ei prin curte!

Când vedea că vine spre ei păunița, deodată își desfăcea coada uriașă, ca un evantai mare, cu sute de ochi, cu irisul albastru scaldat într-o corneă verde prinsă de jur împrejur cu alta aurie mată ale cărei margini verzi-aurii se irizau în fire subțiri până se pierdeau în nuanțe ce se schimbau după lumină. O scutura într'un freamăt ca de frunze uscate, și făcea niște mișcări repezi călcând apăsat, pe când evantaiul se mișca în aer.

Cu pieptul albastru înainte, ținea capul mândru, având pe el o stemă formată din câteva fire albastre, și de te uitați din față capul lui se fixa în perspectivă drept în mijlocul cozii ridicate în voală în aer.

Dar să-mi fi văzut din spate: acolo amestecul de puf vânăt, roșcat, alb, coatele piciorilor negricioase, cotoarele albe ale penelor, îți dădeau o impresie comică și ades neplăcută.

Din față însă l'ai fi privit ceasuri întregi: gușa lui albastră, restrângea ape-ape de lumină, cari aci se aprindeau într'un lustru orbitor, aci se înțuaceau într'un albastru mat și scoateau în relief capul mic, delicat, cu ochii rotunzi, vioi, cu chenare albe împrejur. Câtă mândrie în sufletul acestei păsări!

Când se liniștea își lăsa coada strângându-și pezele lătuse, lungi, puțin aduse în sus dela vârful și trecând prin curte ca o luntre ușoară venețiană.

Când se întâmpla de rămânea singur, se repezea în zbor într'un țipăt repetat, repede până pe coperișul grajdului și acolo sus dominând întreaga liveadă și vie își striga perechea: „Ke-koo!... ke-koo!” Din fundul viei se auzea răspunsul ei pe un ton mai dulce, mai femeesc. Și atunci el se lăsa în zbor spre ea pe deasupra pomilor, cu aripile întinse, cu coada fâlfâind în vânt, până dispărea pe sub pomi.

Atât de mult îi iubeam, în cât în fiecare duminică întâi de ei întrebam:

— Ce fac păunii?

— Sunt prin grădină!

Și mă duceam să-i văd.

Pe vară prin Iunie au început să se calce. Ce țipăt curios, înțâglat scotea păunița după ce păunul sărea din spatele ei!

Dela o vreme a început să dispară păunița. Știam că pasărea asta se ascunde prin buruieni, pe sub garduri și-și depune ouăle.

În vremea asta, păunul o striga mereu și ea nu mai răspundea. Până în cele din urmă păunița a pierit cu totul și nu mai ieșea din ascunzătoare ei decât la trei zile.

Am dat peste cuibul ei sub un butuc de viță, i-am făcut un bun adăpost deasupra și am lăsat-o în pace.

Ei, dar păunul, rămas singur, devenise rău. Când servitoarea arunca boabe la păsări, păunul, furios, se lua după găini, le ciupea, le gonca, și nici el nu mânca nimic. Trebuia să stea cineva între ei și celălalte păsări, altfel nu-i rămânea găina, rața, curcă, pe care să n'o ciugulească de vreun fuig.

Pleca singur prin curte, prin grădina. Striga mereu: păunița nu-i mai răspundea.

Într-o seară stam cu nevastă-mea la masă. Era încă de vremea. Fetița mea era abca de un an și câteva luni. Începuse să umble în picioare și o lăsam adesea singură în grădina în

fața intrării unde se juca și blegodorea singură din gură cu câteva frunză în mână, cu câte o pietricică.

De-odată auzim un țipăt groaznic. Fetița rănea într-o spaimă înfiorătoare. M'am repezit ca un nebun pe ușă afară. O, ce ciupă nenorocită!

Fetița a dat să se joace cu păunul, iar el, infuriat și-a întins pezele dela aripi, și-a deschis coada și cu o furie sălbatică s'a aruncat cu ciocul întins asupra fetiței să-i scoată ochii.

Fetița a făcut o mișcare ferită, păunul n'a înemerit cu ciocul în ochi, ci a apucat-o de aripa nasului și i-a sfâșiat-o...

Am luat fetița în brațe. Tipa de-ți rupea inima. Când mă uit la ea, văd un șiroi de sânge care se prelingea din aripa aproape deslipită a nasului, pe gură, pe bărbie și de aici în picurii mari pe mâneca hainei mele.

Sărise și nevastă-mea îngrozită.

Mi-a smuls fetița din brațe, iar eu m'am repezit în spre păun. El parcă conștient de ceea ce făcuse, se ascundea în niște porumb și cuiburi de fasole din grădina. Il caut furios, îl găsesc și dau în el cu un bulgăre de pământ uscat.

Dar, mirare! Il văd furios, sălbatic că se repede la mine cu aripile întinse ca în pregătire de zbor și-mi sare în cap. Mă ferec, cade alături. Pun mâna pe un harac și-l ridic spre el. El începu să cârăie sălbatic și încercă din nou să sară asupra mea. Atunci am văzut cu ce dușman periculos aveam aface. Dacă cu mine și avea atâta îndrăzneală...

Tremuram de mânie. Dacă l'as fi prins atunci, aș fi devenit o fiară.

Mă repez furios în casă. Trec glonț prin sală, zăresc în treacăt pe nevastă-mea, care spăla rana dela nasul fetiței. Mă infurii și mai mult. Intru în camera mea și ia pușca.

Când am ieșit în dos, el venise și sta parcă gata de luptă.

Am întins pușca în spre pieptul lui albastru. A ridicat capul cu trufie și a stat în cîmpa aceea nemișcat.

Parcă ar fi zis: „Știu ce m'așteaptă. Trage!”

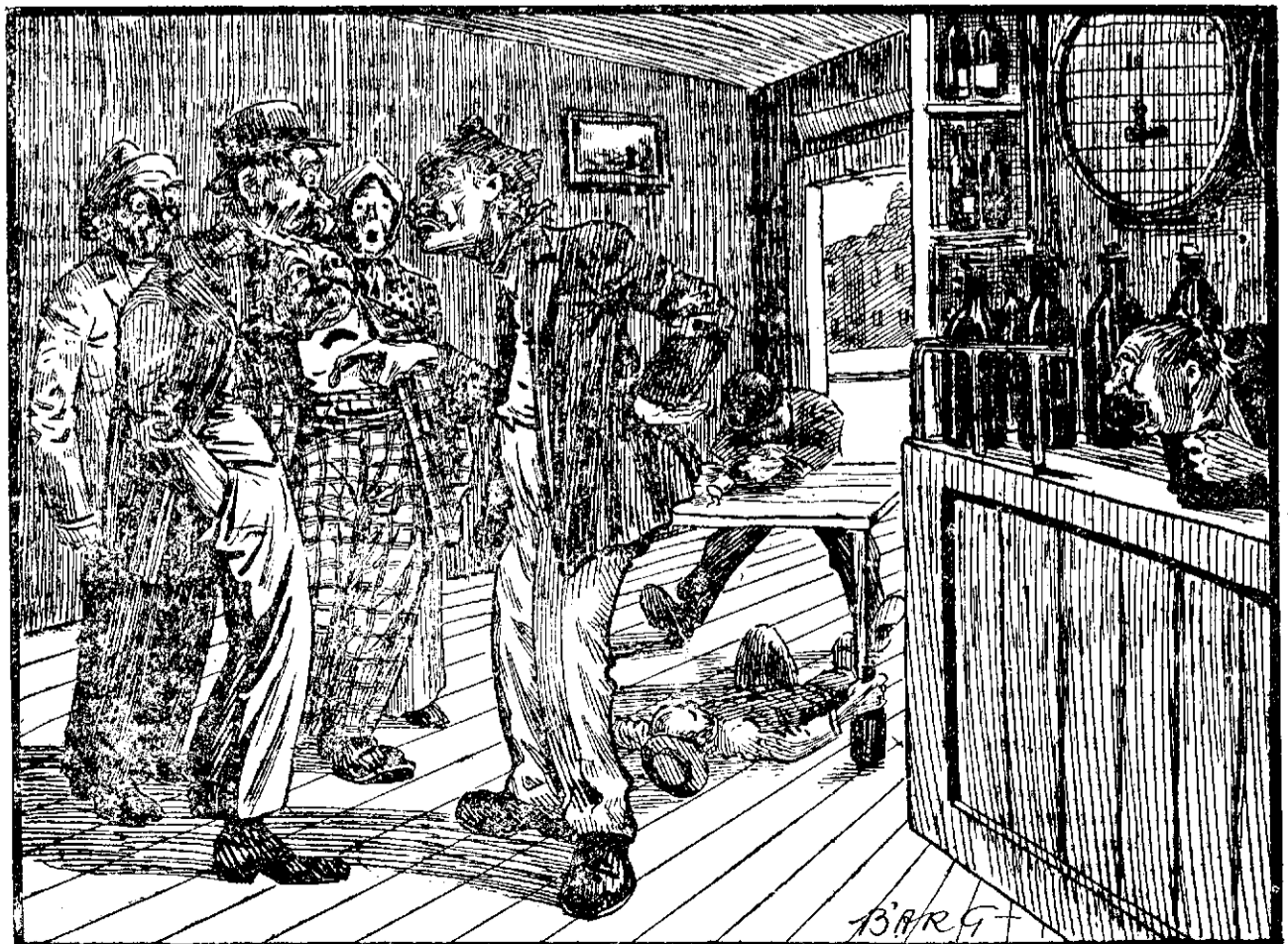
Bang!...

A căzut grămadă jos.

Câteva fâlfâiri din aripi, a căscat ciocul, și-a lăsat capul într-o parte

Temperatura Saptamânei

— Zvonurile din campanie. — „S'au îngropat soldați de vii”

— „Am văzut eu cu ochii mei când spunea Tânase a lui Ciurel, că a auzit el cu urechile lui când a băgat șapte inși de vii, în pământ” (Desen de BARG)

NOUA SERIE A

Marilor Premii

ce se vor oferi de

Ziarul UNIVERSUL

abonaților săi la tragerea din luna Noembrie 1913:

Leï

6.000

 Leï

BANI IN NUMERAR

BANI IN NUMERAR

Un elegant DORMITOR de BRONZ

de mare valoare, al 10-lea dormitor furnizat pentru premiile noastre, de cel mai recomandabil depozit de mobile de fier și bronz „Industria Metalică MARCU” și una SOBĂ „GODIN” „Industria Metalică MARCU”,

 JUMATATE GARNITURA MOBILA COMPUSĂ DIN: O CANAPEA, DOUA FOTOLIURI SI PATRU SCAUNE.

O oglindă venețiană. - Una masă elegantă de mahon cu cristal

Una frumoasă Lampă pentru atârnat. - Una sobă calorifer sistem german

Toate acestea cumpărate dela marele magazin de mobilat MARCO DATTELKREMER, strada Carol No. 62, București.

Un Dormitor de lemn fin

construit în marea fabrică de Mobile de lemn MARIN V. GANEA, șoseaua Miha-Brașul No. 37 și strada Șe bânica No. 10 — Sucursala: Calea Victoriei No. 107.

3 Costume naționale

Un elegant și pi-o-resc costum țărănesc pentru dame model breaza de o cul re albastră a a ceru ui senin
Un splendid costum țărănesc a a ela al Rucăre celor roșu, dulce însă la vedere și bogat împodobit.
Un costum țărănesc după modelul celor purtate de Câmpulungence, neutru-trecut, suferb, așa cum numai în vis ai vedea, a b.

DOUE GHEBE FINE drăguțe, de le-ar invid a or ce orășencă cu gust
O CAMAȘUTA lucrată cu o rară delicatoteță în galben și negru

UN GRAMOFON foarte elegant, cutia de stejar, cu plachete de metal și fin nichelat, cu 6 plăci duble, adică 12 cântece.

UN FLAUT DE ABANOS, cu 12 clape, într-o cutie fină captușită cu catifea.

UNA VIOLĂ FINĂ cu arcuș și accesoriu de rezervă.

Toate aceste cumpărate de la Marele Magazin de muzică Jean Feder, București, calea Victoriei 54, Furnizorul Curții Regale.

UNA MADOLINA italiană, de palisandru, ornamentată, cu testiera prelungită, specială pentru concert.

UNA CHITARA cu mecanică.

UNA HARMONICA cu două rânduri, cu 19 clape și 4 basuri, burduful dublu, cu colțuri de metal.

Cumpărate de la Magazinul de muzică «La Harpa», București, strada Coțel No. 8.

UNA BICICLETA ELEGANTA «SPORT» cu roata liberă și frână automată prin contrapedalare.

UNA PUȘCA de vânatoare cu două țevi, țevile de oțel, «Bayard», din renumita fabrică de arme «Pieper-Bayard». Această armă are 4 zăvoare de siguranță, țeava stângă choke-bore și poate întrebuința atât pulberea neagră, cât și pulberea fără fum.

UNA CARABINA semi-automată de mare precizie «Pieper» cu țuț garantat precis.

UN REVOLVER SISTEMATIC.

Cumpărate de la marele magazin de arme și biciclete B. D. Zismann, furnizorul Curții Regale, calea Victoriei 44, București.

UN POLICANDRU fin Venegran cu 3 brațe, pentru gaz aerian, cumpărat d. la renumita Casă Teirch & Comp. Succesor: Carol Weindich, str. Cobăl escu (fost berzei) No. 9 București.

UN COSTUM DE HAINE (saco) după măsură și alegerea stofei, care se va confecționa de cunoscuta croitore Jacques Grünberg, str. Academiei No. 25.

UNA FRUCTIERA în formă de scoică susținută de un în-geras și așid pe pedestal; totul de metal argintat.

UNA FRUCTIERA cu specie de grâu de metal oxidat

2 VASE DE CRISTAL culoarea închisă cu pictura de aur, în suport de metal așintat, cumpărate delr cunoscutul Ma-

gazin de bijuterii Th. Radivon, B-dul. Elisabeta 8 bis, Bucu-
rești.

UNA PENDULA MODERNA de perete, din lemn de nuc cu întorsul la 15 zile, sună ad la oră și jumătate.

UN CEASORNIC DE MASA pentru salon, trumos bronzat, garnisit cu pietre simil și așezat pe o sanie înhamată cu un cerb.

UN CEASORNIC DE BIUROU frumos, bronzat, având cal-endar mecanic.

6 LINGURITE, AURITE și frumos emailate, cu vederi din București, aranjate în cutie tapisată.

Toate aceste cumpărate dela cunoscutul Magazin de Bi-
juterie și ceasornicarie. Ceasornicaria Coțel str.
Coțel 31.

2 CEASORNICE DE AUR 14 carate cu câte 3 capace No. 87 pentru bărbați.

3 CEASORNICE DE AUR 14 carate cu câte 3 capace No. 88 pentru bărbați.

1 CEASORNIC DE AUR 14 carate cu 3 capace No. 92 pentru bărbați

5 CEASORNICE DE ARGINT cu bordura aurită cu câte 1 capac mara arpad, pentru bărbați.

6 CEASORNICE DE ARGINT cu bordura aurită cu câte 1 capac.

1 CEASORNIC DE AUR, având și broșă atârnat pe un lăntșor pentru dame.

3 CEASORNICE DE ARGINT cu brățări pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR cu 3 capace emailat cu stelute, pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR emailat Miosetis, pentru dame.

1 CEASORNIC DE AUR cu 1 capac, pentru dame.

1 SPLENDID OU EMAILAT, suvenir din Carlsbad, cu fotografie Sprudel, se va pentru pudrieră într-o elegantă casetă tapisată cu mătase.

2 GARNITURI „NECESER” pentru toaletă de dame, fie-care garnitură având un elegant sacheu.

6 CEASORNICE DE ARGINT oxidate, pentru bărbați.

3 Mașini de cuțit de mână. - Un vagon de 10.000 kgr. lemne. - 25 Casete „Flora” conținând săpun, pu-
dră și crema flora.

Al ra de aces ea, toț abonații mai primesc **Editora Ziarului „Universul”** tipărite anume pentru abonați.

Prețurile de abonament sunt aceleași: Pe un an lei 18; pe 6 luni lei 9,15; pe 3 luni lei 4,65.

Pentru concursarea la premiile de mai sus, abonații pe un an primesc 30 bonuri, cei pe 6 luni 15 și cei pe 3 luni 5 bonuri. Abonații pe un an participă la două trageri, deci după prima tragere vor primi încă 30 bonuri pentru tragerea următoare. — Administrația „Universul” nu întrebuințează încasatori. Plata abonamentelor se face direct la casa administrației ziarului, prin mandat postal sau în persoană.